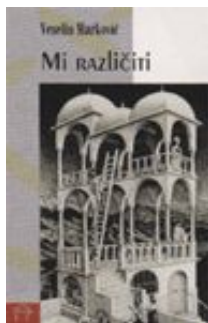

Приказ књиге Веселина Марковића *Ми различити*, Стубови културе, Београд 2010.

Нови роман Веселина Марковића, *Ми различити*, већ својим насловом упућује читаоца на модел којим ће бити вођен у сазнавању романескног света књиге. Прво лице множине из наслова раслојава се у књизи на два прва лица јединине, на два приповедна тока, који спирално воде читаоца кроз романескни свет књиге.

Јунак и јунакиња Марковићевог романа, трагајући за сопственим истинама, сусрећу се у својим различитим причама. Тема различитости, на којој писац гради роман, појављује се и дословно код јунакиње романа Вање као различитост у виду генетске грешке, која за последицу има нарушавање њеног интимног живота, несигурност, потребу за сазнањем и потрагу за самопоуздањем. Други наративни пол, који пратимо кроз лик Владимира, тематизује различитост као последицу болести у детињству и трагичних догађаја у породици, који обележавају другачију перцепцију света. Различитост која опредељује живот, мења га, изабрана је са жељом да се приповедање позабави унутарњим светом другачијих, њиховим осећањем света.

Идеја романа као да је наметнула претежак задатак причи и ликовима. Идеја романа као да је наметнула претежак задатак причи и ликовима.

Идеја романа као да је наметнула претежак задатак причи и ликовима. Универзална тема, какву је желео писац, захтева језик који ће читаоцу пренети трагичност, комплексност интимног света јунака, дубљу везу са светом или његову отуђеност од тог света, а читаоца везати снажније за судбину која је приказана. Марковићева књига само на тренутке успева да изрази такав потенцијал, док у највећем делу књиге остаје на нивоу пропуштених шанси. Поставља се питање да ли је роман могао проговорити свом

снагом у оквиру овако одабране приче, или је управо недовољно снажна прича одузела енергију изразу?

Потрага за истином, организована у две приповедачке линије, потрага је за Истином метафизичком колико и дословном. Два наративна тока организована мебијусовски спирално, два концепта, два језичка принципа, разликују се по свом обрасцу сазнавања света. Потрага за истином код једног јунака је узрокована поремећајем континуитета. Смрт његове сестре, која на заједничком клизању по залеђеном језеру пропада кроз лед и умире, јунаку романа усмерава живот у одређеном правцу и обележава жељом за сазнавањем истине о том догађају; док нас други наративни ток води у потрагу за истином која није директно релевантна у животу јунакиње (она истражује давно архивиран случај покушаја убиства), али се потрага за истином о другом појављује као потрага за сопственом афирмацијом. Јунак романа и дословно тумачи знаке - тако и почиње књига прологом јунака овог приповедног тока: „*Мислио сам да је то знак*“, или нешто даље :

Морам да тумачим знакове, јер је прошло оно време кад је исувише непосредно говорила све што мисли

“; у лику јунакиње, кроз чији перцептивни ток пратимо други део спирале романа, уочавамо симптоме који су истовремено, можда, и дословни медицински симптом афазиије и принцип функционисања приповедања. Уочљива сликовитост у изразу јунака романа, метафоричност, и афатични симптоми код јунакиње, говоре о два принципа, две основне људске способности које утичу на концептуализацију, на два приповедачка модела.

Потрага за истином, организована у две приповедачке линије, потрага је за Истином метафизичком колико и дословном.

Тамо где проза Веселина Марковића проговара најснажније, говори се језиком који разбија монотоност и несигурност првог лица, а то су мисли дечака које нам доноси кроз сећање јунак романа Владимир: „*Дишем дубоко и гледам кроз прозор. Стакло је валовито, па бели ивичњак плочника не тече равно, већ кривуда као таласи на мојим цртежима. Бандере се дуго држе за једну страну прозора, а онда се прошире као да ће пући и нагло скоче на другу страну. Неки човек у црном капуту пролази улицом у кратким трзајима... Помогне ми трола трамваја: она повремено варнички, те се пејзажи нагло помоле из мрака, сабласно осветљени, и на кратко угасе моје лице....*“

Различитост, на којој Веселин Марковић инсистира у роману, води интроспекцији која

Онемогућена прича

Пише: Ненад Станојевић
четвртак, 10 фебруар 2011 21:55

није тематизована директно, него је посредована перцепцијом света главних јунака. У приповедном току који пратимо кроз јунака романа, потрага и динамична линеарна нарација и дијалози онемогућавају парадигматичним елементима да изразе дубљу емоцију. Таква нарација неутралише осећање, ефекат који би снажно саставио биће јунака пред читаоцем. Нарација изведена погледом детета, међутим, омогућава метафоризацију израза и наивност која неутралише артифицијелност. Две нарративне линије у роману говориће о појединим догађајима који ће се на моменте и преплитати, омогућавајући читаоцу да их спаја у једну слику света. Тај успех на плану организације приповедања оставља утисак пораза на семантичком пољу. Приче јунака остају и дословно затворене у својим световима.

Повратак приче која ће носити линеарност као једину своју перспективу, не доноси нам ново и не открива нам много. На моменте ће Веселин Марковић наелектрисати своју причу и ток мисли својих јунака различитим потенцијалима и перспективама и то су најснажнији делови романа, преко којих читалац нажалост прелази ношен током приче.

Различитост, на којој Веселин Марковић инсистира у роману, води интроспекцији која није тематизована директно, него је посредована перцепцијом света главних јунака.

Конзистентна прича ће увек чинити основу сваког књижевног дела, али мора водити рачуна, уколико жели универзалност, о парадигматичности своје теме и о ономе *како* књижевног дела, да не би изгубила снагу својих аргумената. Марковићева проза као да је занемарила добар део искуства књижевности. Како је књижевност

модел сазнавања стварности

(Пекић), занемарено је читаво једно интелектуално искуство, због чега овај роман оставља утисак анахроног приповедања, које уз крутост дијалога, његову претерану артифицијелност, неприродност, оставља још један утисак – да је конструкција коју Марковић намеће причи страно тело које прекрива евентуална значења и гуши потенцијалне снажне ефекте израза.